

Kamienie na szaniec

– najświetniejsza książka o okupowanej Warszawie

„Posłuchajcie opowiadania o ludziach [...],
którzy w życie wcielić potrafili dwa wspaniałe ideały:
Braterstwo i Służbę”
Aleksander Kamiński

„Lecz zaklinam, niech żywi nie tracą nadziei
[...]”
A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie przez Boga rzucone na szaniec...”
J. Słowacki *Testament mój*

„Kamyk” – druh Aleksander Kamiński
(1903–1978), autor *Kamieni na szaniec*.
Był pedagogiem, harcerzem (współtworzył Szare Szeregi),
żołnierzem AK (kierował akcjami
małego sabotażu).

Tadeusz Zawadzki „Zośka”

Maciej Aleksy Dawidowski „Alek” Jan Bytnar „Rudy”

Kompania „Rudy” batalionu „Zośka” walczącego w Powstaniu Warszawskim została nazwana
przez Komendanta Głównego AK najlepszą kompanią Armii Krajowej.

I wydanie *Kamieni na szaniec* (1943).
Trwała jeszcze wojna, więc – dla
zachowania konspiracji – bohaterowie
noszą imiona: Staśka, Wojtek i Czarny.

Szare Szeregi – kryptonim
działającego w konspiracji
Związku Harcerstwa Polskiego
(1939–1945).

Program Szarych Szeregów ujęto w haśle:

„Dziś – Jutro – Pojutrze”.

„Dziś” to okres konspiracji i przygotowanie do powstania.

„Jutro” – otwarta walka zbrojna z okupantem, powstanie.

„Pojutrze” – praca w wolnej Polsce.

Najbardziej znaną formacją Szarych Szeregów były Grupy
Szturmowe (GS), biorące udział w bezpośredniej walce
zbrojnej z okupantem. Przyjmowano do nich młodzież
od 18 roku życia. Znaczek, który nosili członkowie Szarych
Szeregów, to połączenie tradycyjnej harcerskiej lilijki
i tzw. kotwicy – symbolu Polski Walczącej.

Kotwica Polski Walczącej namalowana
przez Jana Bytnara „Rudego” na pomniku
Lotnika w Warszawie.

Akcja pod Arsenalem

(kryptonim „Meksyk II”) dzięki *Kamieniom na szaniec* przeszła
do legendy. W rejonie warszawskiego Arsenału 26 marca 1943 r.
harcerze Grup Szturmowych odbili przewożonego z budynku
gestapo do więzienia na Pawiaku Jana Bytnara („Rudego”),
a wraz z nim 25 innych więźniów. W odbijaniu Rudego
uczestniczyli m.in. jego przyjaciele – „Zośka” i „Alek”.

Polski pistolet ViS

– nazwa pochodzi od pierwszych
liter nazwisk konstruktorów
(P. Wilniewicz i J. Skrzypiński)
– od 1936 r. na wyposażeniu kadry
zawodowej Wojska Polskiego.

Order Virtuti Militari

(łac. dzielności żołnierskiej)
– najwyższe odznaczenie
wojskowe nadawane za wybitne
zasługi bojowe, najstarszy tego
typu order na świecie. Ustanowiony przez
króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
w 1792 r. Kawalerami Virtuti Militari byli m.in.:
Tadeusz Zawadzki „Zośka”, Aleksy Dawidowski
„Alek”, a także: Szare Szeregi, Miasto Stołeczne
Warszawa, obrońcy Westerplatte.

Warto wiedzieć!

Kamienie na szaniec od wielu
lat zajmują najwyższą pozycję
w rankingu ulubionych
lektur gimnazjalistów.
W Polsce istnieje kilkadziesiąt
drużyn harcerskich oraz
kilkanaście szkół noszących
imię Jana Bytnara – „Rudego”,
Aleksiego Dawidowskiego
– „Alka” lub Tadeusza
Zawadzkiego – „Zośki”.
Na podstawie *Kamieni na szaniec*
nakręcono filmy:
Akcja pod Arsenalem
w reżyserii Jana Łomnickiego
(1977) i *Kamienie na szaniec*
w reżyserii Roberta Glińskiego
(2014).

Rekonstrukcja akcji pod Arsenalem
przygotowana w 2006 r. przez
Hufiec ZHP Mokotów.